

DUN IJS

Dun ijs

Tiny Jaarsma

2020
Uitgeverij Blooming
Zoelen

Copyright © 2020 Tiny Jaarsma

Omslagontwerp Erik Kanters

Omslagillustratie Wietse Jaarsma

Foto auteur Carlsbecker Studios

Vormgeving binnenwerk Walter Kleffens

E-book ePubStudio.nl

ISBN 978-90-8299-896-2

ISBN e-book 978-90-8299-893-1

NUR 301

uitgeverijblooming.nl

ZATERDAG

1.

Registratie

Vanbinnen schaam ik me. En die schaamte irriteert me. Ik probeer niet te denken aan wat het meisje achter de vipbalie, in haar rode shirtje met het logo van de Europese Vereniging van Cardiologie van me zal vinden.

Terwijl ik op mijn beurt sta te wachten, probeer ik de woorden te vinden om zo nonchalant mogelijk te vragen om een nieuwe badge: een waar mijn titulatuur wél goed op staat. Ik houd mezelf voor dat dat toch niet te veel gevraagd is? Daar heb ik toch recht op? Ik probeer het gevoel dat ik zo oppervlakkig en ijdel ben dat ik me hier druk sta te maken om de titel op mijn badge te negeren. Alsof ik kieskeurig een iets te rauwe biefstuk terugstuur naar de keuken.

Jarenlang heb ik met collega's de hoogleraar geïmiteerd die zelfs door het kantinepersoneel met 'professor' wilde worden aangesproken. En nu sta ik hier om één woord te laten veranderen op mijn congresbadge.

Een badge zou alleen bedoeld moeten zijn als bewijs dat je ingeschreven bent voor het congres, een teken dat je betaald hebt om naar presentaties te luisteren. Een badge zou niet meer dan een kaartje moeten zijn dat je op je borst speldt en waar je naam op staat.

Ik weet zo langzamerhand wel beter.

Hier, op dit congres, is je badge je gezicht, je aanzien, je cv én je plek in de pikorde.

Er zijn drie dingen belangrijk op je badge. Ten eerste je rol op het congres: ben je *delegate*, industrie, pers, *staff* of *faculty*, in oplopende volgorde van respect.

Ten tweede zijn je status en titel in de Vereniging belangrijk: ben je een *fellow*, wat alleen professoren kunnen worden, of niet? En ten derde uit welk land je komt. Het zal nooit hardop gezegd worden, maar je kunt maar beter niet uit een voormalig Oostblokland komen.

Je naam is bijzaak.

Ik haal het envelopje met de over de post ontvangen vordrukte badge uit mijn tas en leg het op de balie. ‘Ik wil graag een badge waar mijn titulatuur goed op staat. Nu staat er gewoon J. van der Veen, Rotterdam. Ik wil graag de Verenigingstitel *fellow* ook op de badge.’

Het meisje achter de balie kijkt verveeld: ‘Dus één woord extra.’

Ze tikt efficiënt mijn badgenummer in op de iPad. Ik verwacht geen verrassingen. In tegenstelling tot vorig jaar betaalde ik mijn contributie op tijd en nu heb ik zéker recht op de speciale gouden fellow badge en het goudgele koordje, waarmee de elite van de Vereniging zich onderscheidt.

Ik zie het meteen, op de nieuw uitgeprinte badge staat keurig J. van der Veen, Fellow, Rotterdam, the Netherlands. Er-

onder in een gouden balk staat *delegate*.

‘Hooft daar geen *faculty* te staan in plaats van *delegate*?’ vraag ik quasi-naïef. Ik wil er natuurlijk niet een te groot punt van maken maar mijn hemel: *delegate*... dat ben ik al jaren niet meer geweest. Kan ze dan ook helemaal niets goed doen?

Ik houd mezelf voor dat het ook góéd is om zo’n correcte badge te hebben. Het is goed om te weten wie je voor je hebt. En andersom, dat anderen weten wie ze voor zich hebben als ze jou ontmoeten. Dat schept duidelijkheid. Zoals mijn carrièrecoach een paar jaar geleden zei: ‘Jonne, als je erbij wilt horen, moet je hun taal spreken, en dat betekent dus ook meedoen aan dat soort rituelen.’ Hoelang het heeft geduurd voor ik dat gewoon kon vinden, weet ik niet meer.

Het gekke is: hoe sceptisch ik me tegenover vrienden ook uitlaat over het wereldje van de cardiologiecongressen, zodra ik met de goede badge om mijn nek loop, kan ik de knop omzetten en voel ik me thuis tussen de deelnemers die hongerig naar kennis de congreshal binnenstromen.

Het geeft toch altijd een speciaal gevoel om erbij te horen, deel uit te maken van het kloppende hart van de wetenschap dat me in een ritmische beweging voedt met een stroom van nieuwe ideeën en inspiratie. Eerst de ontspanning: het loslaten van je dagelijkse werk en openstellen voor nieuwe kennis en dan na het congres weer op spanning komen om kennis uit te pompen naar je afdeling, je onderzoek en de

klinische zorg.

Ik ben afhankelijk van dit hart, van de wetenschappelijke pomp die me dagelijks voorziet van een hoge dosis voortstuwende adrenaline. Zonder er te veel over na te denken drijf ik mee in het jaarlijkse ritme van het indienen van een samenvatting van mijn onderzoek in februari, het beoordelen van het werk van anderen in april, het afwachten van de beoordeling van het eigen werk in mei, vervolgens het voorbereiden van een presentatie voor het congres in augustus. Een terugkerende cyclus die ervoor zorgt dat mijn leven zin heeft.

***

Zoals bloed met rode en witte bloedlichaampjes het hart binnenstroomt, zo zie ik een stroom van overwegend in zwarte pakken gehulde lichamen de congreshal vullen. Allemaal op weg naar een lezing of een netwerkbijeenkomst. Over de zwarte schouders hangen uniforme zwarte congrestartassen, voorzien van het verenigingslogo en namen van sponsors. Het doet me een beetje denken aan de scène uit de Pink Floyd-film *The Wall* waar bijna identieke kinderen in schooluniform netjes in een rij de gehaktmolen binnenmarcheren. Wat moeten die mannen zich gevangen voelen. Overdag op de afdeling allemaal een witte jas over een witte of blauwe ziekenhuisbroek en op een congres een ander uniform,

het zwarte pak. Eng, maar tegelijk is die uniformiteit ook weer duidelijk: hier gaat het niet om een leuk jurkje, nieuwe schoenen of een merktas, hier gaat het om wetenschap. Zou je denken.

Zelf gooi ik die tassen tegenwoordig meteen weg. Maar toch kan ik het niet laten om voor de tas naar de tassenbalie te lopen, de speciale voucher in te leveren en even te kijken wat er deze keer in zit. Maar nadat ik de pen eruit heb gehaald laat ik het ding stiekem ergens bij een paal achter, inclusief de inhoud die bestaat uit reclamefolders, oplichtende hartjes of post-it blokjes met reclame voor het geneesmiddel dat hier op het congres zal worden gepresenteerd. Nog een hele kunst om er zo nonchalant mogelijk vanaf te komen, soms laat ik hem per ongeluk op het toilet liggen. Als hoogleraar kan ik natuurlijk niet met goed fatsoen met een congres tas aankomen op het werk. En voor dat snobisme schaam ik me eigenlijk ook weer.

Ik weet nog goed dat ik de eerste keer de tas ook maandenlang meenam naar het werk. Wat was er nou mis met zo'n luxe congres tas, met een apart vak voor je laptop, handig! Ik had er in het begin zelfs ook nog op gelet dat het er opgestikte logo voor iedereen zichtbaar was. Ik had altijd met veel bewondering gekeken naar andere collega's of jonge studenten die zich met mooie zwarte kunststof tassen van een milieucongres, een ruimtevaartconventie of een bijeenkomst van hersenchirurgen over de campus reppen. Dus, met mijn tas van Het Verenigingscongres 2008-Bar-

celona met een mooie gestileerde tekening van de Sagrada Familia dacht ik ook de bewonderende ogen te voelen van mensen die mij met een gewone laptoptas voorbijliepen. Natuurlijk wist Rob van der Zande mijn plezier na een paar weken te vergallen. ‘Loop je nou nog steeds reclame te maken voor Novo met die plastic congreestas van je?’

Volgens Rob was het juist belachelijk om met zo’n tas te lopen. Trots vertelde hij dat hij de tas altijd zo snel mogelijk weggooid, meestal liet hij hem in het hotel achter, misschien had de schoonmaakster er nog wat aan en konden haar kinderen de tas als zwemtas gebruiken.

Toen ik erop ging letten zag ik inderdaad geen senior-onderzoekers of professoren met een congreestas op het werk. Rob had de volgende dag geamuseerd naar mijn neutrale zwarte laptoptas gekeken. Hij had een veel betere neus voor dit soort zaken dan ik. Hoewel hij pas een nieuwe post-doc was, leek het wel of hij al twintig jaar in het onderzoekswereldje rondliep. Dat was vast omdat zijn ouders allebei academici waren. Hij kende het klappen van de zweep.

***

Elke zaterdagmiddag rook het huis naar versgebakken cake die Ma in een tulbandvorm op het gasstel liet garen. Als we geluk hadden, kregen we die avond een stukje, maar meestal werd de cake pas op zondag na terugkomst uit de kerk aangesneden. Zaterdag was de dag waarop we allemaal

moesten douchen, haren wassen en schoon ondergoed aantrekken. Door de week waren we overdag bijna nooit allemaal samen, maar op zaterdagmiddag was iedereen thuis. Ma in de keuken, die na het bakken van de cake, soep maakte voor de zondag en vlees braadde voor de komende week. Pa kwam bij van zijn drukke week op kantoor, zat in zijn stoel en las het *Eilanden Nieuws*, Freek lag op zijn buik voor de kachel met zijn enorme bak Lego en Jesper hing wat op de bank en gaf commentaar op Freeks bouwsels. Ik zat het liefst bij Ma in de keuken of pendelde heen en weer tussen de keuken en de warme huiskamer om de beslagkom met resten cakebeslag te brengen die we wekelijks bij toerbeurt uit mochten likken. Ik aaide even door de baard van Pa of bleef hangen bij Freek om hem te helpen met zijn bouwproject.

‘Jonne, kun je voor mij twaalf raampjes zoeken, van die raampjes voor zo’n dubbel blokje. Kijk, zulke.’

De beelden en geuren komen zelfs nu, meer dan dertig jaar na dato, soms spontaan boven als ik in een wachtkamer kinderen in een Lego-bak hoor roeren.

Freek bouwde het liefst grote dingen zoals molens, boten of boerderijen. Ik zorgde dan voor de details eromheen en bouwde een klein kippenhok, een gereedschapsschuurtje of het tuinhuisje en vulde die met Lego-poppetjes die meestal disproporzioneel groot waren.

Toen Freek die ene zaterdag een gevangenis had gebouwd, had ik de Lego-poppetjes die de vorige week nog dienst

hadden gedaan als dierenverzorgers, opgesteld als gevangenisbewaarders en de politiemensen in het aangrenzende politiebureau.

Vanuit de hoek van de bank kwam het commentaar van Jesper: 'Die meisjes daar in het politiebureau kunnen daar niet staan! Meisjes zijn geen politie.'

Ik had alle Lego-mannetjes al gebruikt als boeven en de Lego-meisjes als politieagenten.

'Dat maakt toch niet uit Jesper, dat kunnen toch best meisjes zijn,' antwoordde ik ongeduldig.

'Nou dat is raar. Heb je ooit een vrouw als politieman gezien,' lachte Jesper en kwam bij ons zitten tussen de Lego-blokken.

'Kijk, je kunt ze wel hier neerzetten.' Hij plukte de vrouwen uit het politiebureau en zette ze voor in de gevangenis neer.

'Kijk, ze kunnen beter het bezoek zijn.'

'Wat een onzin Jesper, ze zijn gewoon politie, punt uit.' Ik trok de bezoekers uit de gevangenis en zette ze terug in het politiebureau.

'Zelf weten,' zei Jesper, haalde zijn schouders op en plofte weer terug op de bank.

Voor mij was de lol eraf.

'Wat vind jij dan?' vroeg ik aan Freek.

'Nou, van mij mogen ze wel politieagent zijn, maar in het echt is dat niet zo.

Vrouwen zijn immers nooit politieman, of professor, of dirigent.'

Freek maakte er verder geen woorden meer aan vuil en ging verder met het plaatsen van het dak.

Ik beende naar de keuken.

‘Freek en Jesper zeggen dat vrouwen geen politie kunnen worden!’

Ma legde het laatst gedraaide gehaktballetje voor de zondagse groentesoep op het aanrecht en dacht na.

‘Ik heb nog nooit een vrouw als politie gezien hier. Misschien in Amsterdam? Maar niet hier, nee, ik denk het niet.’

Het bleef even stil.

‘Maar waarom zou Freek wel politieagent kunnen worden en ik niet? Of... of... dirigent of zo? Ik ben zelfs beter in muziek dan Freek en Jesper!’ Mijn moeder zweeg.

Voor het eerst in mijn leven voelde ik een duidelijk verschil tussen mij en mijn broers. Ik draaide me om en smet de deur achter me dicht. Het hele knusse ‘zaterdagmiddag-familiegevoel’ was weg.